

Nasadil si lennonky

Nejnovější romány českých i světových autorů najdete na veletrhu Svět knihy. Stejně jako populárně-naučné nebo výtvarné publikace.

➔ Petr Hanuška

MY VERSUS PŘEDCI

Alena Mornštajnová: Hana; HOST

Román Hana je autorčinou v pořadí již třetí knihou. Předcházely jí prózy Slepá mapa (2013) a Hotýlek (2015). Lze hovořit o trilogii, v níž jsou jednotlivé díly samostatnými jednotkami, jež ale na sebe volně navazují. V prvním partu Mornštajnová nabídla příběh tří ženských generací, ve druhém odvyprávěla nehrdinský příběh mužského potomka jedné z hrdinek prvního titulu. A v poslední knize se opět navrací k osudu několika žen.

Zvoleným tématem se Hana hlásí k linii takzvané koncentračnické literatury, respektive k prózám zachycujícím holokaust, v níž máme silné autory i tituly (Weil, Škvorecký, Lustig, Fuks ad.). Příběh Hany má tři vyprávěčky – nejmladší Miru, nejstarší babičku Elsu a tetu Hanu přeživší trýznění v koncentračním táboře, která hraje roli symbolického svorníku před- a poválečného světa. Zatímco Elsa je lvcí snažící se marně ochránit své dcery (kromě Hany je to Mirina matka Rosa) před Hitlerovým drápem, Hana prochází peklem Terezína a Osvětimi. Její návrat domů je cesta slepou ulicí, na jejímž konci zasvitne jediné světlo – péče o osiřelou Miru.

Mornštajnová nevypráví příběhy hrdinek v jedné nepřerušené dějové lince, nýbrž cestou jakéhosi chronologického mixu. Přesně v duchu sice primárně nevysloveného, ale v podtextu přítomného motta o tom, že nejsme jen tím, kým jsme nyní, ale i tím, kým byli naši předci. Pochopit sami sebe, pochopit blízké i nejbližší můžeme tím úplněji, čím více se o jejich cesty zajímáme.

NENÍ VZPOURA JAKO VZPOURA

Miroslav Pech: Cobainovi žáci; Argo

Jihočech z Nové Bystřice Miroslav Pech (* 1986) byl naverbován do posádky Argo teprve před několika týdny, a to díky próze nazvané Cobainovi žáci. Přiznám se, že velmi rád čtu tituly, které v kontextu soudobé české literatury tvoří pomyslnou linii dospívajících

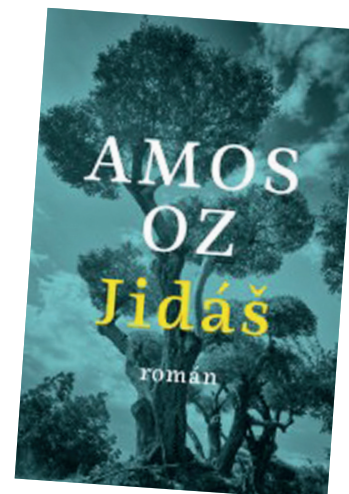
hrdinů. Možná si vzpomenete na nadšení, které zavládlo na počátku 90. let po edici Báječných let pod psa Michala Viewegha. Kvido sepisuje a vypráví rodinnou kroniku, ve které zářila nadějná světa 60. let, jež však pohasla do normalizačního polotemna. I Irena Dousková, Viewegh v sukničích, vypravila svou Helenku Součkovou v Hrdém Budžesu do stejně lomících se časů a nečasů, přičemž kladla větší důraz na optiku popisu hrdinčiných školních i kamarádských eskapád. Miroslav Pech využil stejnou vypravěčskou metodu. Svého hrdinu však usadil do polistopadových let, oblékl mu undergroundový šat. Geneticky se malý hrdina vyčleňuje z kolektivu už ve školních lavicích, kdy si nasazuje lennonky a nad všechno ostatní vyznává mír v duši i na světě. Cigarety, alkohol, drogy a třeskatý bigbít ho přivádějí do party, která se programově odmítá nechat zotročit pod bičem tržního kapitalismu. Následování „androšského“ odkazu předchůdců zavrhuje socialistickou realitu jej přivede téměř k fyzické sebedestrukci.

A jsme u dávkování humoru přecházejícího v celkem syrovou výpověď o existenci na hraně. Zatímco v dětských kapitolách může čtenář puknout smíchy, s přibývajícím časem i hrdinovým věkem mu smích mrzne na rtech. A ještě jedna drobnost stojí za všimnutí: pozoruhodná autorova jazyková práce s dialektem sociálně vydělené skupiny.

HLE, ZRÁDCE

Amos Oz: Jidáš; Paseka

Další román světoznámého autora je uveden mottem: „Hle, po mezi tu prchá zrádce živý / kámen po něm vrhá mrtvý a ne živý.“ (Natan Alterman: Zrádce, z knihy Radost chudých). Děj se odehrává v Jeruzalémě v zimě na přelomu let 1959/1960. Hlavním hrdinou je student Šmuel Aš, který přeruší univerzitní studia s úmyslem odejít na čas z Jeruzaléma. Ve městě si však najde práci v rodině nemohoucího starce s širokým

rozhledem Geršoma Walda. Dělá starému pánovi po určitou část dne společníka, přesnějšího partnera v debatách na různá témata. Mladý hrdina, který je impulzivní, změkčilé povahy s tendencí často podléhat dojetí, pracuje na bakalářské práci na téma Ježíš očíma Židů.

Právě toto téma se stává námětovým polem, k němuž se oba debatěři často navrací a postupně rekonstruují postoje židovských myslitelů i propagandistů ve věci Ježíšovy božské podstaty a jeho duchovního odkazu, respektive křesťanského učení. Vrcholem se stává hypotéza o roli Jidáše Iškariotského při Kristově ukřižování, která popírá jeho tradiční vnímání křesťany.

Druhá rovina příběhu rozvíjí motivy zrodu, průběhu i zániku krátkého milostného vzplanutí k Atalji Abravanelové, druhé obyvatele Waldova domu, dceři Šaltielu Abravanela a vdově po Waldovu synu Míchovi. Ataljin otec byl svého času člen Židovské národní rady a odpůrce vzniku samostatného izraelského státu a zastávce přátelského soužití s Araby. Mícha naopak krutě a potupně umírá v době izraelsko-arabského konfliktu v boji za židovskou samostatnost. Nepřeklenutelná názorová a osudová propast určila cesty těch, kteří zůstali... Skloubení

individuálních lidských osudů se schopností promítnout je na složité společenské plátno minulosti i současnosti židovského etnika vytváří z Jidáše mimořádný románový útvar.

VIDĚT A BÝT VIDĚN

John Berger: Způsoby vidění; Labyrint

Jak vidět, vnímat umění? Právě na tuto otázku se snažil již v roce 1972 odpovědět britský publicista, esejista, prozaik a výtvarník John Berger (1926) – nejprve v televizním cyklu stanice BBC a poté v knize Způsoby vidění. A i když jeho práce po léta patřila k povinné četbě studentů uměnověd a mediálních studií, k českému čtenáři se dostala teprve nedávno. Nutno hned předem dodat, že věkem ani informacemi příliš nesešla a že pomáhá čtenáři dešifrovat cesty moderního umění i po pětadvaceti letech!

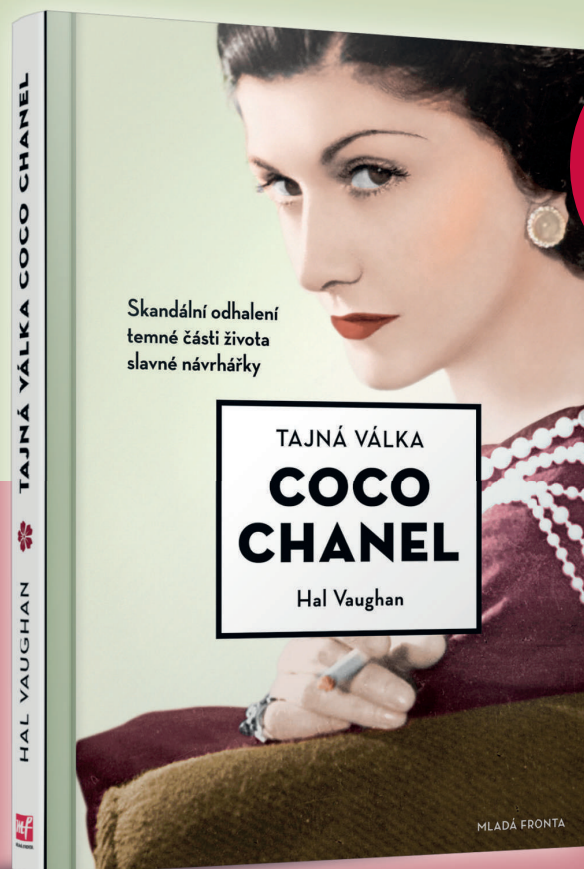
Knížka je rozčleněna do sedmi partií, přičemž tři ke svému vnímání promlouvají výhradně obrázky (reprodukcemi obrazů v tradičním slova smyslu, fotografiemi, plakáty). V textových kapitolách, které autor také obohatil množstvím obrazových reprodukcí a fotografií, rozebírá otázky obrazu a proměny jeho vnímání člověkem, rozdílů mezi vizualizací a funkcí výtvarného zpodobnění muže a ženy, roli olejomalby v dějinách a posláním reklamy.

Již vstupní kapitola nabízí zajímavý pohled na skutečnosti, které si běžně neuvědomujeme, i když jsme jejich nepostradatelnou součástí. Hledá odpovědi na otázky, co znamená vidět či být viděn, zkoumá podíl autorského vnímání na zrodu obrazu zachycujícího vnější skutečnosti. Argumentuje, jak princip kamery či reprodukce zničil jedinečnost obrazu, neboť vstoupila v platnost definice: „Prvotní smysl obrazu se nenachází v tom, co říká, ale v tom, čím je.“ Berger definuje nový status originality, invenční hodnoty obrazu, které jsou projevem „zcela falešné zbožnosti“ a jsou přenositelné. Velmi nápaditě uvádí vazbu obrazu a slov, která se podílejí na jeho definici.

Inspirativně působí i část o roli olejomalby, které ovládaly výtvarný projev zhruba ve čtyřstoletí klenoucím se mezi lety 1500 a 1900. „Způsob vidění světa, jenž byl v zásadě určen postojem k majetku a ke smění, nalezl své vizuální vyjádření v olejomalbě, přičemž by jej nemohl nalézt v žádné jiné formě umění.“ A ještě jinde. Olejomalbu odlišuje „zvláštní schopnost vyjádřit vjem hmatu, povrchovou strukturu, lesk a objem“ či vysoká schopnost iluzivnosti. Mimochodem i na tato konstatování navazuje v poslední kapitole věnované reklamě a jejímu stále živému falešnému spasitelství v našem životě. ●

INZERCE

EG001310

SVĚTOVÝ
BESTSELLER

**SKANDÁLNÍ
ODHALENÍ
TEMNÉ ČÁSTI ŽIVOTA
SLAVNÉ NÁVRHÁŘKY**

Žádejte u svého knihkupce nebo se slevou 20 % na www.kniha.cz

kniha.cz

mf
MLADÁ FRONTA